

Prawo Izraela do istnienia i samoobrony: Analiza prawna

Fraza „Izrael ma prawo do istnienia i samoobrony” jest często używana do uzasadniania jego działań w konflikcie izraelsko-palestyńskim. Jednak w świetle prawa międzynarodowego te twierdzenia nie są ani absolutne, ani bezwarunkowe. Niniejsza analiza bada twierdzenia Izraela dotyczące „prawa do istnienia” oraz „samoobrony” na tle okupacji i praw Palestyńczyków, odwołując się do kluczowych ram prawnych, takich jak Karta Narodów Zjednoczonych, Konwencje Genewskie oraz orzeczenia Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (ICJ). Argumentuje się, że choć Palestyńczycy mają dobrze ugruntowane prawa do życia, samostanowienia i oporu, roszczenia prawne Izraela w tych obszarach są bardziej kruche i często niezgodne z jego obowiązkami jako mocarstwa okupacyjnego.

Czy Izrael ma prawne „prawo do istnienia”?

W prawie międzynarodowym nie istnieje wyraźne „prawo do istnienia” dla państw. Status państwowości jest raczej określany na podstawie faktów zgodnie z *Konwencją z Montevideo (1933)*, która wymaga: - Stałej populacji, - Zdefiniowanego terytorium, - Funkcjonującego rządu, - Zdolności do prowadzenia stosunków międzynarodowych.

Izrael spełnia te kryteria i jest uznanym państwem członkowskim ONZ. Jednak idea inherentnego „prawa do istnienia” to twierdzenie polityczne, a nie zasada prawna. Żaden traktat ani prawo zwyczajowe nie przyznaje państwom abstrakcyjnego prawa do wieczystego istnienia.

W przeciwieństwie do tego, naród palestyński ma prawnie uznane prawa, mimo braku pełnej państwowości. **Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 3236 (1974)** potwierdza ich „niezbywalne prawa” do samostanowienia i niepodległości narodowej. ICJ, w swoich opiniach doradczych z 2004 i 2024 roku, potwierdził, że Palestyńczycy mają prawo do samostanowienia, które jest utrudniane przez trwającą okupację Izraela. Ponad 140 państw członkowskich ONZ uznaje Palestynę za państwo, co podkreśla wagę prawną jej aspiracji. Zatem, choć Izrael istnieje jako państwo, jego twierdzenie o „prawie do istnienia” nie ma podstaw prawnych, jakie posiada prawo Palestyńczyków do samostanowienia.

Czy Izrael może legalnie bronić się przed okupowaną ludnością?

Izrael często powołuje się na **Artykuł 51 Karty ONZ**, który zezwala na samoobronę w przypadku zbrojnego ataku, aby uzasadnić działania militarne w Gazie, na Zachodnim Brzegu i we Wschodniej Jerozolimie. Jednak ta zasada dotyczy konfliktów między

państwami, a nie działań mocarstwa okupacyjnego wobec ludności pod jego kontrolą. ICJ konsekwentnie orzekał, że Izrael pozostaje mocarstwem okupacyjnym na tych terytoriach, co oznacza, że jego postępowanie podlega **Międzynarodowemu Prawu Humanitarnemu (IHL)**, w szczególności *Czwartej Konwencji Genewskiej*, a nie Artykułowi 51.

Zgodnie z IHL, mocarstwo okupacyjne musi: - Chronić cywilów, - Unikać kar zbiorowych, - Powstrzymać się od ekspansji osiedli, - Używać proporcjonalnej siły.

Opinia ICJ z 2024 roku stwierdziła, że operacje militarne Izraela, polityka osadnicza i blokada Gazy naruszają te obowiązki, co równa się de facto aneksji i potencjalnym zbrodniom wojennym. Jako mocarstwo okupacyjne, Izrael nie może legalnie powoływać się na samoobronę wobec ludności, którą okupuje; zamiast tego jest zobowiązany do przestrzegania ich praw. To podważa podstawy prawne działań obronnych Izraela na tych terytoriach.

Jakie prawa mają Palestyńczycy zgodnie z prawem międzynarodowym?

Prawa Palestyńczyków są mocno zakorzenione w prawie międzynarodowym, w przeciwieństwie do bardziej niejasnych roszczeń Izraela:

- **Prawo do życia:** Ustanowione w *Artykule 6 ICCPR* oraz *Artykule 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, jest to prawo niezbywalne, nawet w czasie wojny. Palestyńczycy doświadczają systematycznych naruszeń poprzez celowe zabójstwa, wyburzenia domów i ograniczony dostęp do opieki medycznej, co zostało udokumentowane przez organizacje praw człowieka.
- **Prawo do samostanowienia:** Potwierdzone w *Artykule 1 Karty ONZ*, *ICCPR* oraz *ICESCR*, prawo to dotyczy wszystkich narodów. ICJ i ONZ wielokrotnie zauważały, że okupacja Izraela pozbawia Palestyńczyków tego prawa, w przeciwieństwie do Izraela, który już osiągnął państwowość.

Te prawa dają Palestyńczykom silniejszą pozycję prawną w konflikcie, ponieważ pozostają pod obcą kontrolą, podczas gdy Izrael sprawuje suwerenność.

Czy palestyński opór jest uzasadniony, czy to terroryzm?

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 37/43 (1982) uznaje prawo narodów pod kolonialną lub obcą dominacją do oporu wobec okupacji, w tym poprzez walkę zbrojną, pod warunkiem że jest zgodna z IHL (np. unikanie atakowania cywilów). To legitymizuje palestyński opór wobec okupacji Izraela.

Jednak Izrael i USA często określają taki opór jako „terroryzm”, co zaciemnia jego podstawy prawne. Historyczne paralele ujawniają to jako podwójny standard: - Stany Zjednoczone walczyły w brutalnej rebelii przeciwko rządowi brytyjskim, w tym w akcjach takich jak Boston Tea Party. - Założenie Izraela obejmowało grupy takie jak **Irgun** i **Lehi**, określane przez Brytyjczyków jako terrorystyczne, a postaci takie jak **Menachem Begin** stały się

później przywódcami. - W czasach apartheidu w RPA, USA uznały Nelsona Mandelę i ANC za terrorystów, a teraz są oni wychwalani za swoją walkę.

Odmawianie Palestyńczykom tego samego ramowego podejścia do uzasadnionego oporu, które zastosowano w tych przypadkach, jest niezgodne z historią i prawem.

Czy uznanie Palestyny „nagradza terroryzm”?

Izrael i USA twierdzą, że uznanie Palestyny popiera przemoc. Jednak ich własne historie – powstanie Izraela przeciwko Mandatowi Brytyjskiemu i wojna o niepodległość Ameryki – przeczą tej postawie. **Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 67/19 (2012)** przyznała Palestynie status państwa-observatora niebędącego członkiem, odzwierciedlając globalne poparcie dla jej samostanowienia, a nie dla jej taktyk. Uznanie jest zgodne z prawem międzynarodowym i dotyczy głównych przyczyn okupacji, a nie nagradza przemoc.

Wnioski

Izrael istnieje jako państwo w świetle prawa międzynarodowego, ale nie istnieje prawne „prawo do istnienia” poza faktycznymi kryteriami państwowości. Jego twierdzenie o samoobronie na podstawie Artykułu 51 nie ma zastosowania do okupowanych terytoriów, gdzie IHL nakłada na mocarstwo okupacyjne surowe obowiązki – obowiązki, które Izrael naruszył. Tymczasem Palestyńczycy posiadają jasno określone, prawnie chronione prawa do życia, samostanowienia i oporu, które są odmawiane przez okupację. Określanie ich walki jako „terroryzm” odzwierciedla zdyskredytowaną retorykę kolonialną, jak widać w historiach USA, Izraela i RPA. Uznanie Palestyny spełnia wymogi prawa międzynarodowego i historycznej sprawiedliwości, a nie przemocy. Pokój wymaga równego stosowania prawa, a nie ochrony jednej strony za pomocą retorycznych twierdzeń.